

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

† ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, ἐλέω Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου,

Παντί τῷ Χριστεπωνύμῳ Πληρώματι τῆς Ἀγιωτάτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κύπρου,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ γιορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καί ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου Φωτίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν μύστες τῆς ἐλληνικῆς σοφίας καί θιασῶτες τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, μᾶς παρέχουν τήν εὐκαιρία, κάθε χρόνο, αὐτές τίς μέρες, νά ἀναφερόμαστε στά ἐλληνικά γράμματα καί νά τονίζουμε τή μεγάλη ἀξία τους στή ζωή μας. Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή καί μέ ἀφορμή τήν ἀναταραχή πού παρατηρεῖται, ἐδῶ καί ἀρκετό καιρό, στό χῶρο τῆς παιδείας, ἀπευθυνόμαστε πατρικά πρὸς ὅλους γιά νά ἐκθέσουμε τίς ἀπόψεις καί τούς προβληματισμούς μας γύρω ἀπό τό σοβαρό αὐτό θέμα.

Ἡ παιδεία εἶναι σημαντικώτατος παράγοντας τῆς ζωῆς καί τῆς ἐπιβίωσης ἐνός λαοῦ. Ἡ ἐπίδρασή της, ὅπως ὁμολογεῖται ἀπό ὅλους, ἐκτείνεται σέ χρόνο ἀφάνταστα μεγάλο, πολύ πιο πέρα ἀπό τά μαθητικά θρανία, καί ἐπηρεάζει ἀποφασιστικά μικρούς καί μεγάλους, αὐτό τό ἴδιο τό Ἔθνος. Ἡ πνευματική ἄνωση ἐνός λαοῦ ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἔκταση καί τήν ποιότητα τῆς παιδείας του.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὑπῆρξε πάντα ὁ προστάτης τῆς ἐθνικῆς μας παιδείας. Τοῦτο καθίστατο ἰδιαίτερα ἐμφανές σέ καιρούς δουλείας. Ἡ Ἐκκλησία τότε, ὡς ὁ μόνος ὀργανωμένος θεσμικός φορέας, ἀνελάμβανε ἐξ ὀλοκλήρου τήν εὐθύνη τῆς παιδεί-

ας στόν υπόδουλο Έλληνισμό, όπως συνέβη καί στην Κύπρο.

Καί πράγματι μπορούμε σήμερα νά όμολογοϋμε πώς ή έλληνική παιδεία στάθηκε ή πραγματική σχεδιά τοϋ βίου μας. Δίχως τή δαδά της δέν θά μπορούσαμε νά έπιβιώσουμε. Ή μόνωση από τόν υπόλοιπο έλληνικό κορμό, ή δίωξη, ή σκλαβιά, ό έξανδραποδισμός θά μᾶς άφάνιζαν.

Μετά τήν άποτίναξη τοϋ άποικιακοϋ ζυγοϋ, τά θέματα παιδείας τοϋ Κυπριακοϋ Έλληνισμού περιήλθαν υπό τήν εϋθύνη τής Έλληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης. Κι εῖναι συνταγματικά κατοχυρωμένο τό δικαίωμα τής Έλληνικής κοινότητας τής Κύπρου νά έχει τή δική της έλληνική παιδεία.

Οί συνθήκες, βέβαια, σήμερα ἄλλαξαν. Ή Κύπρος εῖναι μέλος τής Εϋρωπαϊκής Ένωσης καί όλοι εῖμαστε μάρτυρες τής αλλαγής τοϋ χαρακτήρα τής κοινωνίας μας, πού τείνει νά γίνει πολυπολιτισμικός. Γινόμαστε, όμως, μάρτυρες καί μιᾶς άνεξήγητης προσπάθειας γιά βίαιη αλλαγή τών σταθερῶν συντεταγμένων πού χαρακτηρίζαν μέχρι σήμερα τήν παιδεία μας.

Στόν κόσμο τών σύγχρονων κοινωνικῶν ανακατατάξεων, όπως ό μαζικός πολιτισμός τής παγκοσμιοποίησης οδηγεί οϋσιαστικά στην άρχή τοϋ ενός καί μόνον πολιτισμοϋ, οϋτως ώστε νά προσχεδιάζεται ή πορεία τών λαῶν μέ μειωμένες άντιστάσεις, χωρίς άπόψεις καί κριτήρια καί μέ τηλεκατευθυνόμενες άντιλήψεις, κάποιοι, δυστυχῶς, δέν διαβλέπουν τούς έλλοχεύοντες κινδύνους.

Γι' αυτό καί έπιχειρεῖται, σήμερα, γιά πρώτη φορά από τής ίδρύσεως τής Κυπριακής Δημοκρατίας, ή άποκοπή τής παιδείας τής Κύπρου από τόν Έλληνισμό. **Γιά λόγους άκατανόητους, έπιχειρεῖται ή δημιουργία Κυπριακής συνείδησης, πράγμα πού άνεπιτυχῶς έπιχείρησαν καί οί Άγγλοι κατακτητές στά χρόνια τής δουλείας.**

Δέν διαφωνοϋμε στό ότι ή παιδεία μας σήμερα πρέπει νά οδηγεί στην πνευματική εϋθύνη καί στόν παγκόσμιο πολίτη. Δέν μπορεί, όμως, ή παιδεία μας νά υποβαθμίζει τήν ταυτότητα τοϋ

μέγιστου τμήματος του Κυπριακού λαού πού είναι ή ελληνική. Ή καλλιέργεια καί ανάπτυξη τής οίκειας ταυτότητας δέν σημαίνει έθνικισμό, ούτε έθνικό ναρκισσισμό: **Σημαίνει καλλιέργεια τών άξιων τής παράδοσης, ή όποία άποσκοπεϊ στην ιστορική συνείδηση καί στην εύρύτερη πνευματική αύτογνωσία.**

Δέν κρύβουμε τήν άνησυχία μας γιά τίς προσπάθειες, πού γίνονται, πέραν από τήν άπεξάρτηση από τό ελληνικό εκπαιδευτικό πρότυπο καί τήν Έλλάδα, καί γιά τήν άμφισβήτηση τής παρεχόμενης ύλης στην Ίστορία καί στά Θρησκευτικά.

Τό μάθημα τών Θρησκευτικών έπιχειρεϊται νά μετατραπεί σέ θρησκευολογικό, ενώ τό μάθημα τής Ίστορίας σέ ιδεολογικό-πολιτικό. Δύσκολο νά χαρακτηρίσει κανείς καί τήν άπομάκρυνση από τή διδασκόμενη ύλη υπέροχων κειμένων τής Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, πού όνομάζεται πιά άπλά λογοτεχνία, καί μέ τά όποία άνετράφησαν γενεές γενεών Έλλήνων τής Κύπρου.

Χειρότερα είναι τά πράγματα στον τομέα τής γλωσσικής κατάρτισης τών παιδιών μας σήμερα. Διαφαίνεται, μάλιστα, μιά προσπάθεια, ώστε τό γλωσσικό ιδίωμά μας νά παρουσιαστεί ως Κυπριακή γλώσσα. **Ή γλώσσα είναι ένας βασικός τρόπος, μέ τόν όποιο εκδηλώνεται καί βιώνεται ή έθνική αύτοσυνειδησία ενός λαού. Ή ελληνική γλώσσα είναι ό άρραγής συνδετικός κρίκος τής ιστορίας του Έθνους μας. Μιάς ιστορίας 35 σχεδόν αιώνων. Είναι ή γλώσσα του Όμήρου, καί του Σοφοκλή, αλλά καί του Παλαιολόγου καί του Ρήγα Φεραίου καί του Γρηγόρη Αύξεντίου. Φορέας τών έλληνοχριστιανικών μας άξιων, όπως αυτές διαμορφώθηκαν διά μέσου τών αιώνων.**

Ώς Έκκλησία έχουμε κι ένα έπιπλέον λόγο νά καυχόμαστε γιά τήν ελληνική μας γλώσσα. Ό λόγος του Θεού κατεγράφη έξ αρχής εις τήν ελληνική γλώσσα. Κι αργότερα, όταν ό λόγος του Θεού έπρεπε νά έρμηνευθεί μέ τό λόγο του ανθρώπου, δέν υπήρχε στή σκηνή τής Ίστορίας άλλος φιλοσοφικός λόγος, εκτός από τόν ελληνικό, καί σ' αυτόν έρμηνεύθηκε καί αναλύθηκε ή Καινή Διαθήκη.

Μπορούμε, λοιπόν, οί Νεοέλληνες νά στερούμε από τά παιδιά μας τό θησαυρό τῆς γλώσσας μας; Μπορούμε νά τούς στερούμε τήν πνευματική απόλαυση τῆς ἐντρύφησης στά κείμενα τῶν προγόνων μας;

Ἀπό τήν ἄλλη, ἡ ὑπαρξη μεγάλου ἀριθμοῦ μεταναστῶν στά σχολεῖα μας, χωρίς νά σημαίνει ὅτι ἔχουμε κάτι ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, δημιουργεῖ προβλήματα τόσο στό γλωσσικό ὅσο καί στό μαθησιακό ἐπίπεδο τῶν δικῶν μας παιδιῶν. Ἐχουν καί τά παιδιά τῶν μεταναστῶν, ἀνεξάρτητα ἂν ἡ εὐθύνη γιά τήν ἐδῶ παρουσία τους ἀποδίδεται, ἢ ὄχι, σέ ἀμέλεια ἢ ἐσκεμμένη ἀνοχή τῶν ὀργάνων τοῦ κράτους, δικαίωμα στή μόρφωση. Δέν μπορεῖ, ὅμως, ἡ ἀνεπάρκειά τους στήν ἐλληνική γλώσσα νά ἐπηρεάζει τό ἐπίπεδο τῶν σχολείων μας. Μποροῦν νά δημιουργηθοῦν γιά τούς μαθητές αὐτούς ἰδιαίτερες τάξεις ὑποδοχῆς, πρίν ἀπό τήν ἔνταξή τους στίς τάξεις τῶν σχολείων μας.

Ἡ σημερινή καθώς καί ἡ παντοτινή εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι στό Ἕθνος, τήν ὠθεῖ στό νά ἐνδιαφέρεται πάντοτε γιά τήν παιδεία τοῦ τόπου. Καθώς ἡ παιδεία ἐπηρεάζει βαθιά καί διαμορφώνει ἄμεσα τήν ἐθνική συνείδηση καί καθὼς ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἓνας ἀπό τούς κύριους στυλοβάτες τοῦ Ἕθνους, εἶναι ἀδιανόητο νά μείνει μακριά ἀπό τά θέματα αὐτά. **Κι ἀκόμα ὅταν, ὡς Ἐκκλησία, ἐπιδιώκουμε σύμμετρη ἀνάπτυξη ὕλης καί πνεύματος, μποροῦμε νά σιωπήσουμε σέ μιά ἐκτροπή ἀπό τήν ἀνθρωπιστική στήν ὠφελμιστική παιδεία;**

Δέν ζητοῦμε, οὔτε ἐπιχειροῦμε ἐκβιαστικά, ποδηγέτηση τῆς Κυβέρνησης τοῦ τόπου στά θέματα παιδείας, οὔτε καί σ' ἄλλα θέματα. Δέν ἀπεμπολοῦμε, ὅμως, τό δικαίωμα νά ἔχουμε ἄποψη ἐπὶ τῶν καιριότερων ζητημάτων τοῦ τόπου καί νά τήν ἐκθέτουμε ἐλεύθερα, ὅπως τέτοιο δικαίωμα ἔχει σήμερα καί ὁ τελευταῖος πολίτης. Μέ τήν παρέμβασή της ἡ Ἐκκλησία βοηθᾷ τήν πολιτεία, ἀλλά καί τό λαό νά συνειδητοποιήσουν καί τίς πνευματικές διαστάσεις κάποιων ἐπιλογῶν, ἢ τάσεων, καί νά προφυλαχθοῦν ἀπό ἐλλοχεύοντες κινδύνους.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εἶναι χρέος ἐπιτακτικό, ὅχι μόνον τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν Ἑκπαιδευτικῶν, ἀλλά ὅλων μας, νά προστατεύσουμε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τήν Ἑλληνική μας Παιδεία. Στήν ἀντιπνευματική ἀτμόσφαιρα τῆς κρίσης ἀξιῶν, πού παρατηρεῖται σήμερα στά ἐκπαιδευτικά μας πράγματα, ὀφείλουμε νά ἀντιτάξουμε τίς δια-
χρονικές ἐλληνοχριστιανικές ἀξίες, πού καλλιέργησαν τόσο οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καί ὁ Ἱερός Φῶτιος, ὅσο καί ἄλλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Καλοῦμε τόν Ὑπουργό Παιδείας, τόν ὁποῖο καί συγχαίρουμε γιά τήν ἀπόφασή του νά ἀποσύρει τό, ὄντως, ἀκατάλληλο γιά τά σχολεῖά μας βιβλίο τῶν Θρησκευτικῶν τῆς Α΄ Γυμνασίου, νά πα-
ραμείνει φρουρός τῆς Ἑλληνικῆς μας Παιδείας, ὅπως τό Σύντα-
γμα τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας καθορίζει τό ρόλο του. Μόνο
ἔτσι τό μέλλον μας ὡς Ἑλλήνων στή γῆ τούτη τῶν Πατέρων μας
θά ἀνατείνει ἐλπιδοφόρο.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου,

5 Φεβρουαρίου 2012.

Μετά πατριῶν εὐχῶν

† Ο ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΣΗΜ.: Οἱ Ἐφημέριοι καθίστανται ὑπεύθυνοι, ὅπως ἀναγνώσουν τήν ὡς ἄνω
Ἑγκύκλιο κατά τή Θεία Λειτουργία, τήν Κυριακή, 5 Φεβρουαρίου 2012.